POVEZANOST NAMJENSKIH SREDSTAVA I OBVEZA OPĆIH BOLNICA U ISTOČNOJ HRVATSKOJ

Anita KEDAČIĆ
Opća bolnica Dr. Josip Benčević Slavonski Brod, Andrije Štampara 42, Slavonski Brod, Hrvatska
anikedacic7@gmail.com

Sažetak

Za potrebe održavanja jednake razine kvalitete pružanja zdravstvene zaštite kao i unapređenje iste na području Republike Hrvatske te osiguranja učinkovitog i održivog funkcioniranja bolničkih zdravstvenih ustanova kojima su osnivači Republika Hrvatska i županije, u svrhu podmirivanja dugovanja bolničkih zdravstvenih ustanova prema dobavljačima lijekova i medicinskog potrošnog materijala, potrebno je osigurati namjenska sredstva za navedeno iz državnog proračuna Republike Hrvatske. Zbog makroekonomskih prilika u 2023. godini, namjenska sredstva pomoći za podmirenje navedenih obveza bolničkih zdravstvenih ustanova isplatio je Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje. Kontinuirana akumulacija dugova bolničkih zdravstvenih ustanova ukazuje na financijsku neodrživost sustava te je za unapređenje financijske održivosti zdravstvenog sustava potrebno povećati odnosno pojačati prihodovnu stranu, te reducirati rashodovnu stranu poslovanja bolničkih zdravstvenih ustanova. Jedan od prioriteta javne politike na području zdravstva i zdravstvene skrbi prema Nacionalnom planu razvoja zdravstva Republike Hrvatske je i unapređenje financijske održivosti hrvatskog zdravstvenog sustava na način da se poboljšaju mjere koordinacije i integracije prostora, te opreme i ljudskih resursa za potrebe povećanja racionalnosti. Za potrebe ovog rada korišteni su stvarni podaci za bolničke zdravstvene ustanove odnosno promatrane opće bolnice na području istočne Hrvatske, prikupljeni s web stranica svake pojedine opće bolnice iz izvještaja o financijskom poslovanju istih.

Cilj istraživanja je prikazati da li postoji povezanost uplaćenih namjenskih sredstva iz državnog proračuna s obvezama općih bolnica istočne Hrvatske u svrhu poboljšanja učinkovitosti i održivosti bolničkog zdravstvenog sustava kao i transparentnog poslovanja sukladno zdravstvenim i financijskim izazovima današnjice.

Namjenska sredstva za opće bolnice na području istočnog dijela Republike Hrvatske prikazana su ukupnim iznosom i udjelom, zatim prihodi, rashodi i razlike istih koji su prikazani ukupnim iznosima po pojedinoj bolnici i sveukupnim iznosom. Ocjena

povezanosti namjenskih sredstava općih bolnica istočne Hrvatske za pojedinu godinu u razdoblju od 2021. godine do 2023. godine sa stanjem obveza na dan 01. siječnja te stanjem obveza na kraju izvještajnog razdoblja odnosno na dan 31. prosinac, te sa stanjem dospjelih i nedospjelih obveza na dan 31. prosinac, kao i s rashodima u promatranom razdoblju, dana je Spearmanovim koeficijentom korelacije Rho.

Ključne riječi: opće bolnice, istočna Hrvatska, namjenska sredstva, obveze, povezanost

Ključna poruka rada: Cilj rada je prikazati da li postoji povezanost namjenskih sredstva pomoći i obveza općih bolnica istočne Hrvatske kao i rezultata poslovanja istih, analizom dostupnih podataka u svrhu poboljšanja učinkovitosti i održivosti bolničkog zdravstvenog sustava.

1. Uvod

"Opće bolnice su proračunski korisnici odnosno državna tijela i ustanove čiji je isključivi osnivač Republika Hrvatska i/ili jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave ili su sastavnice tog tijela ili ustanove koje im je ujedno isključivi osnivač, a čiji se rashodi za zaposlene i/ili materijalni rashodi osiguravaju u proračunu i/ili koji ostvaruju prihode iz državnog proračuna i/ili na temelju javnih ovlasti, zakona i drugih propisa, pri čemu ti prihodi iznose 50 posto ili više od ukupnih prihoda odnosno kojima je izvor prihoda proračun jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u iznosu od 50 posto ili više." (Zakon o proračunu, 2021). Iskorištenost krevetnih kapaciteta i duljina boravka u bolničkoj zdravstvenoj ustanovi predstavljaju naturalne pokazatelje bolničkih zdravstvenih ustanove na temelju kojih je vidljiva produktivnost samih bolničkih zdravstvenih ustanova odnosno općih bolnica

"Zdravstvena djelatnost ne financira se kao tipični proračunski korisnik po pojedinim vrstama rashoda usvojenog financijskog plana te je jedina djelatnost u sustavu proračuna koja se financira na temelju ugovornog odnosa o realizaciji konkretnih programa i pružene usluge zdravstvene zaštite" (Vašiček i sur., 2016: 14).

Sukladno Akcijskom planu za provedbu Nacionalnog plana izrađenom od strane Ministarstva zdravstva Republike Hrvatske (Ministarstvo zdravstva, Akcijski plan 2021-2027), kao jedan od posebnih ciljeva istog je i osiguranje financijske održivosti zdravstvenog sustava. Potrebne mjere za provedbu navedenog cilja su sljedeće:

- izrada strateškog okvira za održivo i učinkovito financiranje zdravstvenog sustava
- povećana provedba postupaka zajedničke javne nabave

- unapređenje upravljanja bolničkim zdravstvenim ustanovama
- utvrđivanje cijena zdravstvenih usluga koje odražavaju troškove učinkovito provedenog liječenja unutar bolničke i specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite
- unapređenje modela plaćanja usluga zdravstvene zaštite (Ministarstvo zdravstva, 2020)

Izrada strateškog okvira za održivo financiranje zdravstvenog sustava je planirana mjera kojoj je svrha provedbe u iscrpnom analiziranju prihodovne i rashodovne strane istog kao i definiranje konkretnih kratkoročnih i dugoročnih koraka vezano za ravnotežu financiranja (Ministarstvo zdravstva, 2020., Akcijski plan). Kako bi se osigurala financijska održivost bolničkih zdravstvenih ustanova kao pružatelja usluga, cijene zdravstvenih usluga trebaju objektivno pratiti troškove pružanja usluga (Ministarstvo zdravstva, 2020, Akcijski plan).

"Pod sustavom financiranja zdravstvene zaštite podrazumijevamo skup načela, pravila, mehanizama, instrumenata i metoda pomoću kojih se odvija proces „prikupljanja" sredstava zdravstvene zaštite te njihova distribucija davateljima zdravstvene zaštite" (Letica, 1984: 169)

Bolničke zdravstvene ustanove nemaju utjecaj na formiranje cijena usluga kao niti na utvrđivanje limita odnosno maksimalnog iznosa sredstava za provođenje zdravstvene zaštite te je isti definiran od strane Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje. Cijene zdravstvenih usluga definirane su i utvrđene od strane Upravnog vijeća Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje te se sukladno istima sklapaju ugovori o provođenju zdravstvene zaštite. Ugovorni subjekti odnosno bolničke zdravstvene ustanove za svaku pruženu zdravstvenu uslugu koja se odnosi na bolničku i specijalističko-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu, obvezne su dostaviti odgovarajući račun područnom uredu Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje.

"Povećanje znanja, izobrazbe kao i stvaranje povoljnog okruženja za razvoj i unapređenje sustava kvalitete predstavlja osnovni preduvjet kvalitetnog funkcioniranja zdravstvenog sustava" (Žabica, Lazibat i Dužević, 2014: 7).

Za potrebe ostvarenja alokativne učinkovitosti zdravstvenog sustava, potrebno je realizirati ekonomsku ravnotežu sustava zdravstvene zaštite (Dukić i sur., 2015)

Istraživanje obuhvaća opće bolnice u istočnom dijelu Republike Hrvatske odnosno opću bolnicu Slavonski Brod, opću bolnicu Vinkovci, opću bolnicu Vukovar, opću bolnicu Virovitica, opću županijsku bolnicu Našice, opću bolnicu Nova Gradiška, opću županijsku bolnicu Požega i opću županijsku bolnicu Pakrac i bolnicu hrvatskih veterana

Analizom su obuhvaćeni podaci za razdoblje koje obuhvaća 2021., 2022. i 2023. godinu koji se odnose na namjenska sredstva pomoći odnosno za podmirenje dijela obveza bolničkih zdravstvenih ustanova prema dobavljačima lijekova i medicinskog potrošnog

materijala za opće bolnice na području istočnog dijela Republike Hrvatske te su prikazana ukupnim iznosom i udjelom, a prihodi i rashodi poslovanja te razlike istih prikazane su ukupnim iznosima po pojedinoj bolnici i sveukupnim iznosom (prema financijskim izvještajima općih bolnica).

Za provjeru postavljenih hipoteza, koristiti ćemo Spearmanov koeficijent korelacije za mjerenje povezanosti između navedenih varijabli. Speramanov koeficijent korelacije kao rezultat daje približnu vrijednost koeficijenta korelacije koji se tretira kao njegova dovoljno dobra aproksimacija.

Ocjena povezanosti namjenskih sredstava općih bolnica istočne Hrvatske za pojedinu godinu u razdoblju od 2021. godine do 2023. godine sa stanjem obveza na dan 01. siječnja te stanjem obveza na kraju izvještajnog razdoblja odnosno na dan 31. prosinac, te sa stanjem dospjelih i nedospjelih obveza na dan 31. prosinac , kao i s rashodima u promatranom razdoblju, dana je Spearmanovim koeficijentom korelacije Rho. Sve P vrijednosti su dvostrane. Razina značajnosti postavljena je na alpha = 0,05. Za statističku analizu korišten je statistički paket MedCalc® Statistical Software version 22.018 (*MedCalc Software Ltd, Ostend, Belgium)*.

Postavljene hipoteze su sljedeće:

H1: namjenska sredstva pozitivno utječu na smanjenje obveza općih bolnica istočne Hrvatske

H2: ukupni rashodi poslovanja općih bolnica istočne Hrvatske su povezani s iznosima namjenskih sredstava

2. Prethodna istraživanja

Pregledom dostupnih znanstvenih radova vezanih za pokazatelje koji se odnose na poslovanje bolničkih zdravstvenih ustanova u Republici Hrvatskoj, analiziraju se i uspoređuju podaci istih u svrhu efikasnosti zdravstvenog sustava. Buljan i Šimović (2022) u svom radu dolaze do zaključka kako je bez obzira na uplaćena sredstva pomoći, dinamika realizacije novih dugova bolničkih zdravstvenih ustanova veća od uplate sanacijskih sredstava stoga će u budućnosti dug nastaviti rasti. U razdoblju od 1994. godine do 2021. godine, provedeno je ukupno dvadesetisedam sanacija s ciljem poboljšanja financijske situacije u zdravstvenom sustavu (Šimović i sur., 2021) Analiza Buljan i Šimović (2022) dovodi do preporuke za potrebu provedbe reforme na prihodovnoj i rashodovnoj strani poslovanja radi povećanja učinkovitosti zdravstvenog sustava.

Rabar (2010) u svom radu istražuje i ocjenjuje efikasnost poslovanja bolničkih zdravstvenih ustanova koristeći se metodom analize omeđivanja podataka koja predstavlja skup modela i metoda zasnovanih na matematičkom programiranju. Navedeno istraživanje obuhvaća mjerenje efikasnosti šezdesetitri bolničke zdravstvene ustanove u 2008. godini u Republici

Hrvatskoj kojima su osnivači država i županije odnosno istima su obuhvaćeni klinički bolnički centri, kliničke bolnice, klinike, opće bolnice i specijalne bolnice. Identificirani su uzori dobroga poslovanja te bi takav primjer trebao usmjeriti menadžment neefikasnih bolničkih zdravstvenih ustanova kako bi ostvario efikasnost. Uzore prikazane u radu (Rabar, 2010) predstavljaju postojeće bolničke zdravstvene ustanove koje posluju efikasno.

Rabar (2010) naglašava potrebu zdravstvenih ustanova za praćenjem i analizom složenijih pokazatelja uspješnosti poslovanja bolničkih zdravstvenih ustanova koji su neophodni iz razloga manjka financijskih sredstava koja su neophodna za kvalitetno funkcioniranje zdravstvenog sustava.

Namjenska proračunska sredstva pomoći koja su neophodna za podmirenje dijela dospjelih obveza prema dobavljačima lijekova kao i medicinskog, potrošnog, ugradbenog materijala (za 2021. i 2022. godinu), za opće bolnice u Republici Hrvatskoj kojima je osnivač županija, utječu na smanjenje evidentiranog manjka prihoda poslovanja kumuliranog tijekom poslovanja u prethodnim proračunskim godinama, a sve u cilju postizanja bolje financijske učinkovitosti (Kedačić, 2023).

3. Prikaz odnosa prihoda i rashoda poslovanja

Temeljem prikupljenih podataka iz financijskih izvještaja općih bolnica na području istočne Hrvatske prikazani su ukupni prihodi, ukupni rashodi, kao i razlika ukupnog prihoda i ukupnog rashoda za razdoblje od 2020. do 2023. godine

Navedeni podaci obuhvaćaju sljedeće opće bolnice: opća bolnica Dr. Josip Benčević Slavonski Brod, opća bolnica Vinkovci, Nacionalna memorijalna bolnica "Dr. Juraj Njavro" Vukovar, opća bolnica Virovitica, opća županijska bolnica Našice, opća bolnica Nova Gradiška, opća županijska bolnica Požega te opća županijska bolnica Pakrac i bolnica hrvatskih veterana.

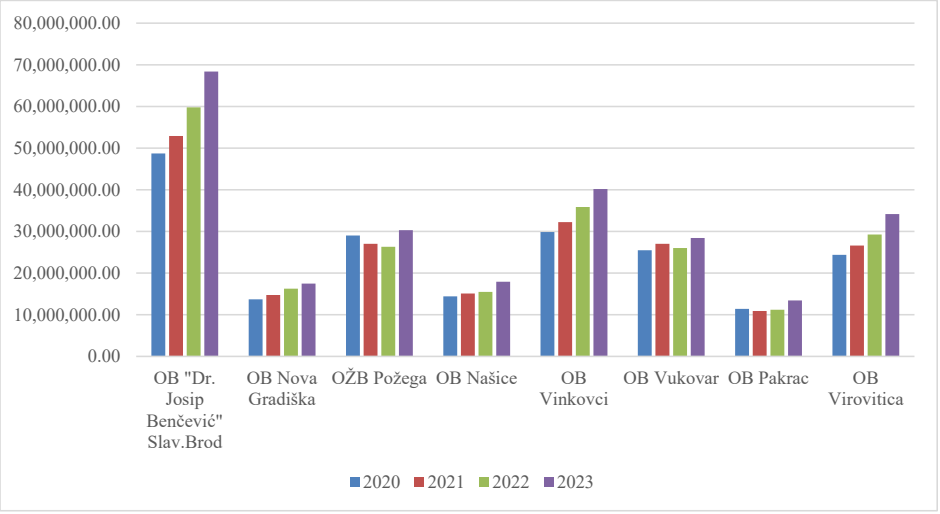
Na temelju članka 45. stavka 2. Zakona o zdravstvenoj zaštiti (NN 156/22,33/23,36/24) uz prethodno pribavljeno mišljenje Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, nadležnih komora i predstavničkih tijela županije, ministar zdravstva Republike Hrvatske je donio Odluku o donošenju Mreže javne zdravstvene službe. Sukladno Odluci o donošenju mreže javne zdravstvene službe (NN 49/2024), mreža bolničke djelatnosti za opće bolnice na području istočne Hrvatske znatno su izmijenjene vezano za broj akutnih postelja za bolničko liječenje, broj stolica/postelja za dnevnu bolnicu kao i broj postelja za produženo, dugotrajno i kronično liječenje te palijativnu skrb.

Svaka bolnička zdravstvena ustanova obvezna je izraditi godišnje financijske izvještaje o poslovanju iste. "Financijski izvještaji trebaju biti prezentirani sa svrhom ukazivanja jesu li stečeni i upotrijebljeni resursi u skladu sa zakonskim i ugovornim zahtjevima, uključujući financijska ograničenja ustanovljena od strane nadležnih zakonskih autoriteta; ukazivanja

jesu li stečeni i korišteni resursi u skladu sa zakonski usvojenim proračunom“ (Roje i Vašiček, 2015: 72)

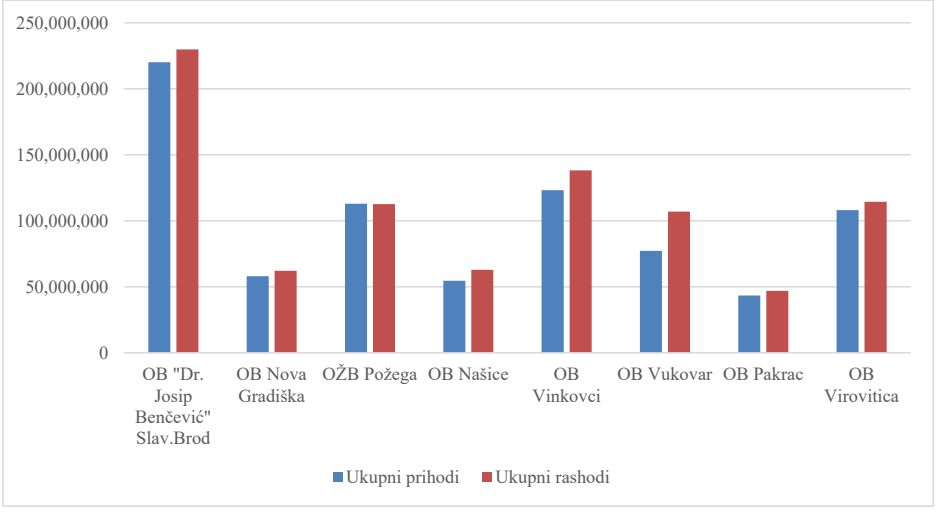
Prihodi i rashodi poslovanja općih bolnica istočne Hrvatske za razdoblje od 2020. godine do 2023. godine prikazani su sukladno prikupljenim podacima iz financijskih izvještaja istih na Slici 1. i Slici 2.

Slika 1. *Ukupni rashodi za razdoblje 2020.-2023. općih bolnica istočne Hrvatske*



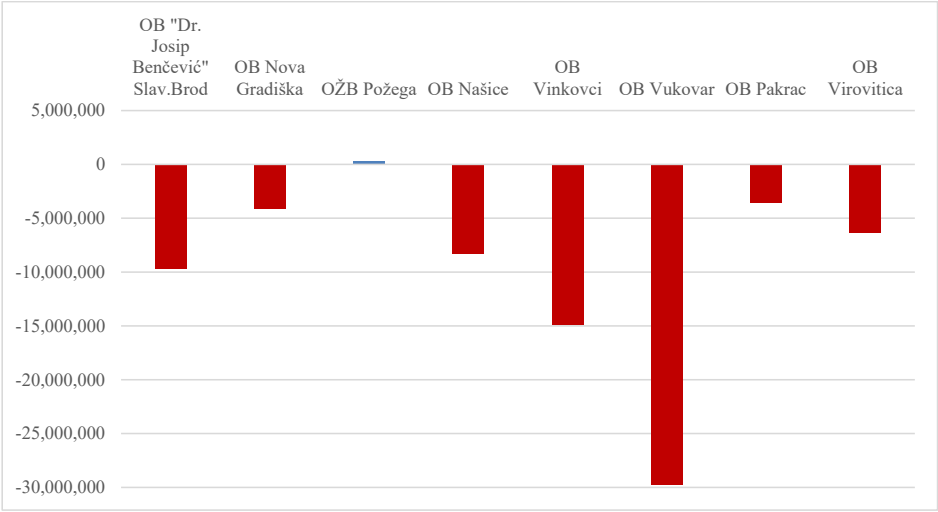
Izvor: obrada autora

Slika 2. *Ukupni prihodi i rashodi općih bolnica istočne Hrvatske u razdoblju od 2020.-2023. godine*



Izvor: obrada autora

Slika 3. *Razlika (ukupnog) prihoda i (ukupnog) rashoda u razdoblju od 2020. do 2023. godine*



Izvor: obrada autora

Na slici 3 je vidljiva razlika ukupnog prihoda i ukupnog rashoda za razdoblje 2021. do 2023. godine za opće bolnice na području istočne Hrvatske.

Što se tiče obveza općih bolnica kao proračunskih korisnika, iste definiramo kao neizmirena dugovanja istih koja su proizašla iz prošlih događaja za čiju se namiru očekuje odljev resursa sukladno Pravilniku o proračunskom računovodstvu i Računskom planu (NN 158/2023).

"Namjenska sredstva pomoći za podmirivanje dijela dospjelih obveza bolničkih zdravstvenih ustanova prema dobavljačima lijekova, potrošnog i ugradbenog materijala odnosno financijska sredstva, namijenjena su u cilju rješavanja problema vezano uz dospjele nepodmirene obveze u zdravstvenom sustavu, a sve radi zadržavanja jednake razine zdravstvene zaštite na cijelom području Republike Hrvatske, kao i osiguranja nesmetanog funkcioniranja bolničkih zdravstvenih ustanova kojima je osnivač županija te podmirivanja njihova dugovanja prema dobavljačima lijekova, potrošnog i ugradbenog materijala" (Vlada RH, 2023).

Tablica 1. *Namjenska sredstva pomoći za opće bolnice istočne Hrvatske od 2021. do 2023. godine*

Opis	Namjenska sredstva za opće bolnice istočne Hrvatske		
	2021.	2022.	2023.
	Udio*	Udio*	Udio*
Opća županijska bolnica Pakrac i bolnica hrvatskih veterana	1,07	1,11	0,28
Opća županijska bolnica Našice	1,46	1,11	0,78
Opća bolnica Nova Gradiška	1,41	1,15	0,05
Opća županijska bolnica Požega	2,90	2,40	2,41
Opća bolnica Dr. Josip Benčević Slavonski Brod	0,21	1,52	0,00
Opća županijska bolnica Vinkovci	4,52	4,69	6,90
Opća bolnica Virovitica	3,35	3,67	3,43
UKUPNO opće bolnice istočne Hrvatske	14,92	15,65	13,85
UKUPNO opće bolnice Republike Hrvatske	100,00	100,00	100,00

**od ukupnih namjenskih sredstava za opće bolnice Republike Hrvatske*
Izvor: obrada autora

U tablici 1. prikazan je udio namjenskih sredstava pomoći uplaćenih općim bolnicama na području istočne Hrvatske za potrebe podmirenja dospjelih obveza dobavljačima lijekova i potrošnog medicinskog materijala. Iz gore navedenih podataka razvidno je da udio doznačenih namjenskih sredstava za potrebe podmirenja navedenih obveza u 2023. godini samo za općU bolnicu Slav.Brod iznosi 0,00 budući je kriterij za navedeno ročnost obveza. Prema navedenom kriteriju, obveze se klasificiraju na kratkoročne i dugoročne obveze. Razlika je u roku dospijeća odnosno roku kraćem od dvanaest mjeseci koji se odnosi na kratkoročne obveze, te dugoročne koje dospijevaju u roku dužem od dvanaest mjeseci.

3. Rezultati istraživanja i rasprava

Temeljem dostupnih podataka iz financijskih izvještaja na web stranicama općih bolnica iz pet županija istočne Hrvatske (Brodsko-posavska županija, Osječko-baranjska županija, Vukovarsko-srijemska županija, Požeško-slavonska županija i Virovitičko-podravska županija), u ovom dijelu rada su prikazani i uspoređeni podaci dobiveni istraživanjem.

Postavljene hipoteze su sljedeće:

H1: namjenska sredstva pozitivno utječu na smanjenje obveza općih bolnica istočne Hrvatske

H2: ukupni rashodi poslovanja općih bolnica istočne Hrvatske su povezani s iznosima namjenskih sredstava

Za provjeru hipoteze 1. odnosno kako bi utvrdili da li postoji povezanost namjenskih sredstava sa stanjem dospjelih obveza na kraju izvještajnog razdoblja te povezanost namjenskih sredstava sa stanjem nedospjelih obveza općih bolnica, koristiti ćemo se Spearmanovim koeficijentom korelacije koji će kao rezultat prikazati približnu vrijednost koeficijenta korelacije koji se tretira kao njegova dovoljno dobra aproksimacija.

Za potrebe testiranja postaviti ćemo sljedeće:

H1.1: ne postoji povezanost namjenskih sredstava sa stanjem dospjelih obveza i sa stanjem nedospjelih obveza općih bolnica istočne Hrvatske

H1.2: postoji povezanost namjenskih sredstava sa stanjem dospjelih obveza i sa stanjem nedospjelih obveza općih bolnica istočne Hrvatske

Razina značajnosti postavljena je na alpha = 0,05 (razina značajnosti od 5% jednaka je pouzdanosti od 95%).

Spearmanovim koeficijentom korelacije Rho (ρ) ocijenila se povezanost namjenskih sredstava općih bolnica istočne Hrvatske za pojedinu godinu (u razdoblju od 2021. do 2023. godine) sa stanjem obveza na dan 01. siječnja te stanjem obveza na kraju izvještajnog razdoblja odnosno na dan 31.prosinac. Tijekom 2021. godine i 2023. godine nema značajnih povezanosti iznosa namjenskih sredstava s iznosima obveza.

Tijekom 2022. godine značajna je i pozitivna veza iznosa namjenskih sredstava sa stanjem dospjelih obveza na dan 01. siječnja (Rho = 0,643 P = 0,04), odnosno što je veći iznos stanja dospjelih obveza na dan 01. siječnja ,veća su i namjenska sredstva. Nema značajne povezanosti namjenskih sredstava sa stanjem obveza na kraju izvještajnog razdoblja, niti u jednog godini promatranog razdoblja.

Tablica 2. *Povezanost namjenskih sredstava općih bolnica istočne Hrvatske sa stanjem obaveza*

Godina	Spearmanov koeficijent korelacije Rho (P vrijednost) Namjenska sredstva	
	Stanje obveza 01. siječnja	Stanje obveza na kraju izvještajnog razdoblja
2021.	0,464 (0,29)	0,429 (0,34)
2022.	0,643 (0,04)	0,571 (0,18)
2023.	0,286 (0,53)	0,286 (0,53)

Izvor: obrada autora

Kod testiranja povezanosti namjenskih sredstava sa stanjem dospjelih obveza na kraju proračunske godine odnosno za 2021., 2022. i 2023. godinu te sa stanjem nedospjelih obveza na kraju proračunske godine odnosno na dan 31. prosinac za 2021., 2022. i 2023. godinu, uočava se da je značajna povezanost izražena samo tijekom 2022. godine, kad postoji značajna pozitivna i jaka veza između namjenskih sredstava i stanja dospjelih obveza na kraju proračunskih godina odnosno na dan 31. prosinac za 2021., 2022. i 2023. godine. Odnosno što je veći iznos namjenskih sredstava, to je i stanje dospjelih obveza za razdoblje siječanj-prosinac veće, odnosno na dan 31. prosinac i obrnuto (Rho = 0,893).

Tablica 2.1 *Povezanost namjenskih sredstava općih bolnica istočne Hrvatske sa stanjem dospjelih obveza na dan 31. prosinac i stanjem nedospjelih obveza na dan 31. prosinac*

Godina	Spearmanov koeficijent korelacije Rho (P vrijednost) Namjenska sredstva	
	Stanje dospjelih obveza na dan 31. prosinac	Stanje nedospjelih obveza na dan 31. prosinac
2021.	0,607 (0,15)	-0,143 (0,76)
2022.	0,893 (0,007)	-0,179 (0,70)
2023.	0,429 (0,34)	-0,086 (0,87)

Izvor: obrada autora

U slučaju testiranja povezanosti dospjelih obaveza na dan 31. prosinac proračunske godine s namjenskim sredstvima, ne uočava se značajna povezanost tijekom 2021. godine, budući Spearmanov koeficijent korelacije iznosi Rho = 0,607 (P = 0,15), kao niti u 2023. godini, uz Spearmanov koeficijent korelacije Rho = 0,429 (P = 0,34).

U slučaju testiranja povezanosti namjenskih sredstava sa stanjem nedospjelih obveza na kraju izvještajnog razdoblja , nema značajnih povezanosti tijekom 2021. godine (Rho = -0,143; P = 0,76), kao niti tijekom 2022. godine (Rho = -0,179; P = 0,70). Tijekom 2023. godine, nisu zabilježene značajne povezanosti namjenskih sredstava sa stanjem nedospjelih obveza na dan 31. prosinac (Rho = -0,086; P = 0,87).

Iz gore navedenih podataka razvidno je da nema značajne povezanosti odnosno hipoteza 1 se ne prihvaća budući su namjenska sredstva djelomično povezana sa smanjenjem obveza općih bolnica istočne Hrvatske.

Za provjeru hipoteze 2: koristili smo se Spearmanovim koeficijentom korelacije koji će kao rezultat prikazati približnu vrijednost koeficijenta korelacije koji se tretira kao njegova dovoljno dobra aproksimacija.

Za potrebe testiranja hipoteze ,postaviti ćemo sljedeće:

H2.1: ne postoji povezanost namjenskih sredstava sa rashodima poslovanja općih bolnica istočne Hrvatske

H2.2: postoji povezanost namjenskih sredstava sa rashodima poslovanja općih bolnica istočne Hrvatske

Razina značajnosti postavljena je na alpha = 0,05 (razina značajnosti od 5% jednaka je pouzdanosti od 95%).

U tablici 3. prikazana je povezanost uplaćenih namjenskih sredstava pomoći iz državnog proračuna Republike Hrvatske i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje , općim bolnicama na području istočne Hrvatske s ostvarenim rashodima istih za 2021., 2022. i 2023. godinu.

Tablica 3. *Povezanost namjenskih sredstava općih bolnica istočne Hrvatske s rashodima u promatranom razdoblju za pojedinu godinu*

Godina	Spearmanov koeficijent korelacije Rho (P vrijednost) Namjenska sredstva
	Rashodi
2021.	-0,714 (0,07)
2022.	-0,429 (0,34)
2023.	-0,643 (0,12)

Izvor: obrada autora

Testiranjem povezanosti namjenskih sredstava s rashodima općih bolnica istočne Hrvatske tijekom promatranog razdoblja, uočava se da tijekom 2021. godine nema značajne povezanosti, uz Spearmanov koeficijent korelacije Rho = -0,714 (P = 0,07), kao niti tijekom 2022. godine uz Spearmanov koeficijent korelacije Rho = -0,429 (P = 0,34).

Tijekom 2023. godine nisu zabilježene značajne povezanosti namjenskih sredstava općih bolnica istočne Hrvatske s rashodima (Rho = -0,643; P = 0,12).

Nema značajne povezanosti između iznosa namjenskih sredstava pojedine godine u promatranom razdoblju (od 2021. godine do 2023. godine) općih bolnica istočne Hrvatske, s rashodima u pojedinoj godini.

Iz gore navedenog razvidno je da hipoteza nije potvrđena, odnosno ukupni rashodi poslovanja općih bolnica istočne Hrvatske nisu povezani s iznosima namjenskih sredstava

Rezultati istraživanja povezanosti namjenskih sredstava s obvezama općih bolnica istočne Hrvatske ukazuju na potrebu provođenja analize i za ostale opće bolnice u Republici Hrvatskoj budući se iznosi namjenskih sredstava pomoći razlikuju. Preporuča se za daljnje istraživanje analizirati i raspoređena namjenska sredstva pomoći za kliničke bolničke centre, klinike i kliničke bolnice koje su u vlasništvu države za potrebe usporedbe s općim bolnicama, a sve u cilju racionalizacije poslovanja. Obzirom da su dodatna namjenska sredstva pomoći neophodna zbog povećanih obveza za lijekove i medicinski potrošni

materijal, potrebno je u analizu uključiti i udio ostvarenih rashoda bolničkih zdravstvenih ustanova za navedeno. Za detaljniji prikaz potrebno je obuhvatiti i rezultate poslovanja bolničkih zdravstvenih ustanova

4. Zaključak

Opće bolnice kao proračunski korisnici na području istočne Hrvatske promatrane u okviru ovog rada, razlikuju se po broju ugovorenih bolničkih kreveta, prihodima koje ostvaruju, rashodima na čije kretanje utječe i njihova struktura te financijskom rezultatu poslovanju. Promatrane opće bolnice unutar rada su opća bolnica u Slavonskom Brodu, Požegi, Vinkovcima, Vukovaru, Virovitici, Našicama, Novoj Gradišci, Požegi i Pakracu.

Strukturu obveza općih bolnica u istočnoj Hrvatskoj najvećim dijelom čine obveze za zaposlene, obveze za materijalne rashode, obveze za financijske rashode, obveze za nabavu nefinancijske imovine te ostale nespomenute obveze. Najveći udio u strukturi obveza čine obveze za materijalne rashode odnosno obveze za lijekove, za sanitetski materijal, krvne derivate i slično.

Sukladno Zakonu o fiskalnoj odgovornosti, Zakonu o proračunu kao i Zakonu o pravu na pristup informacijama, opće bolnice kao proračunski korisnici su obvezne objavljivati svoje godišnje financijske izvještaje na svojim web stranicama kako bi na transparentan način bilo vidljivo stanje prihoda i rashoda poslovanja, obveza, potraživanja te financijski rezultat poslovanja ustanova. Iz dostupnih podataka je vidljivo da lijekovi, medicinski i potrošni materijal imaju najveći udio unutar materijalnih rashoda. Obveze poslovanja općih bolnica ne odnose se samo na promatrano razdoblje odnosno proračunsku godinu budući da predstavljaju kumulativne veličine vezane za ukupno poslovanje bolničke zdravstvene ustanove

Racionalizacija bolničkog zdravstvenog sustava obuhvaća uravnoteženje rashoda s raspoloživim prihodima bolničkih zdravstvenih ustanova te je ista neophodna zbog potrebe osiguranja stabilnosti poslovanja.

Testiranjem povezanosti namjenskih sredstava s rashodima općih bolnica na području istočne Hrvatske tijekom promatranog razdoblja kao i povezanost namjenskih sredstava sa stanjem obveza, uočeno je da nema značajne povezanosti između iznosa namjenskih sredstava pojedine godine u promatranom razdoblju (od 2021. godine do 2023. godine) općih bolnica istočne Hrvatske, s rashodima u pojedinoj godini Odnosno postavljene hipoteze su testirane te iste nisu prihvaćene obzirom da nije dokazana statistički značajna povezanost namjenskih sredstava sa stanjem obveza na kraju izvještajnog razdoblja.

Navedene relevantne spoznaje i informacije koje su prikazane u ovom radu kao i postavljene hipoteze, omogućuju da se nastavi analizirati povezanost obveza bolničkih zdravstvenih ustanova odnosno općih bolnica s drugim pokazateljima poslovanja u svrhu poboljšanja učinkovitosti i održivosti bolničkog zdravstvenog sustava.

Literatura

Buljan, A. i Šimović, H (2022) Učinkovitost hrvatskog zdravstvenog sustava-usporedba sa zemljama Europske unije.Revija za socijalnu politiku, 29(3), 321-354

Dukić,N.; Tomas Žiković, I i Žiković. (2015), Ekonomsko vrednovanje na strani ponude i potražnje-ključ alokacije resursa u javnom zdravstvu, Ekonomski pregled, 66(2), 177-200

Financijski izvještaj za Opću bolnicu Našice, preuzeto s https: //obnasice .hr/index.php / informacije/katalog-informacija (pristupljeno: 7. 8. 2024.)

Financijski izvještaji Opće bolnice Virovitica, preuzeto s http://bolnica-virovitica.hr/ dokumenti/?cat=financijski-izvjestaji (pristupljeno: 7. 8. 2024.)

Financijski izvještaji Opće županijske bolnice Požega, preuzeto s https://www.pozeska-bolnica. hr / poslovne-informacije/financijski-izvjestaji/ (pristupljeno: 7. 8. 2024.)

Financijski izvještaji Opće županijske bolnice Vinkovci, preuzeto s http://www.obvk.hr/ financijski-izvjestaji/# 1675193922376-bbafb53c-8a1f (pristupljeno: 7. 8. 2024.)

Financijski izvještaji za Opću županijsku bolnicu Pakrac i bolnicu hrvatskih veterana, preuzeto s https://ozbpakrac-bhv.hr/category/financijski-izvjestaji (pristupljeno: 7. 8. 2024.)

Godišnji financijski izvještaj za Opću bolnicu Nova Gradiška, preuzeto s https://www. bolnicang.hr/dokumenti/ (pristupljeno: 7. 8. 2024.)

Godišnji financijski izvještaji za Nacionalnu memorijalnu bolnicu „Dr. Juraj Njavro“ Vukovar, preuzeto s https://ob-vukovar.hr/financijska-izvjesca/ (pristupljeno: 7. 8. 2024.)

Jakšić, Ž., Prebeg, Ž., Kovačić, L., Šošić, Z., Jureša, V., Lang, S i dr. (2000) Socijalna medicina, Medicinska naklada, Zagreb

Kedačić, A. (2023).Utjecaj namjenskih proračunskih sredstava na poslovanje općih bolnica u istočnoj Hrvatskoj, Marsonia: časopis za društvena i humanistička istraživanja, 2 (1),89-100.preuzeto s https://hrcak.srce.hr/301438 (07. 08.2024.)

Letica, S. (1984) Kriza i zdravstvo, Stvarnost, Zagreb

Ministarstvo zdravstva RH (2020.) Akcijski plan provedbe Nacionalnog plana preuzeto s https :// esavjetov anja.gov.h r/Docume nts/Download?docum entId=19196 (pristupljeno: 7. 8. 2024.)

Ministarstvo zdravstva (2020), Nacionalni plan razvoja zdravstva za razdoblje od 2021. do 2027. godine preuzeto s https://zdravlje.gov.hr/User DocsImages/2022%20Objave/ Nacionalni%20plan%20razvoja%20zdravstva%202021.-2027..pdf (07.08.2024.)

Objedinjeni financijski izvještaji za Opću bolnicu Dr. Josip Benčević, Slav. Brod, preuzeto s https://www.bolnica sb.hr/o-nama/financijsko-izvjesce/ (pristupljeno: 7. 11. 2022.)

Odluka o namjenskoj pomoći zdravstvenim ustanovama čiji je osnivač Republika Hrvatska i jedinica lokalne I područne (regionalne) samouprave (NN 87/2023)

Rabar, D. (2010).Ocjenjivanje efikasnosti poslovanja hrvatskih bolnica metodom analize omeđivanja podataka, Ekonomski pregled, 61 (9-10) 511-533

Roje, G., Vašiček, V., ur. (2015): Harmonizacija proračunskog računovodstva u Republici Hrvatskoj s Međunarodnim računovodstvenim standardima za javni sektor, TIM4PIN d.o.o. za savjetovanje, Zagreb.

Šimović, H., Mihelja Žaja, M. i Primorac, M. (2021). Fiscal (un)sustainability of the Croatian healthcare system: Additional impact of the COVID-19 crisis. Public Sector Economics, 45(4), 495–515. preuzeto s https:// doi.org/10.3326/pse.45.4.5

Vašiček, V., Dragija M., ur. (2011) Upravljačko računovodstvo i računovodstvo troškova u javnom sektoru - izabrane teme, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb.

Vašiček,V.et al.(2016), Procesni pristup obračunu troškova u sustavu zdravstva, Zagreb:Tim4Pin

Zakon o proračunu (Narodne novine 144/2021)

Zakon o zdravstvenoj zaštiti (Narodne novine 147/20,119/22, 156/22,33/23,36/24)

Žabica ,S., Lazibat, T., Dužević I. (2014.) Implementacija sustava upravljanja kvalitetom na različitim razinama zdravstvene djelatnosti. *Poslovna izvrsnost Zagreb, god. VIII br.1,*

CONNECTION OF DEDICATED FUNDS AND OBLIGATIONS OF GENERAL HOSPITALS IN EASTERN CROATIA

Anita KEDAČIĆ
General hospital Dr. Josip Benčević Slavonski Brod, Andrije Štampara 42, Slavonski Brod
Republika Hrvatska
anikedacic7@gmail.com

Abstract

In order to maintain the same level of quality of healthcare provision and to improve it in the territory of the Republic of Croatia and to ensure the efficient and sustainable functioning of hospital healthcare institutions founded by the Republic of Croatia and the counties, it is necessary to secure earmarked funds for the above from the state budget of the Republic of Croatia for the purpose of settling the debts of hospital healthcare institutions towards suppliers of medicines and medical consumables. Due to the macroeconomic situation in 2023, earmarked funds for assistance to settle the above liabilities of hospital healthcare institutions were paid by the Croatian Institute for Health Insurance,

The continuous accumulation of debts of hospital healthcare institutions indicates the financial unsustainability of the system and in order to improve the financial sustainability of the healthcare system, it is necessary to increase or strengthen the revenue side and reduce the expenditure side of the operations of hospital healthcare institutions.

One of the priorities of public policy in the field of healthcare and healthcare according to the National Healthcare Development Plan of the Republic of Croatia is to improve the financial sustainability of the Croatian healthcare system by improving measures for the coordination and integration of space, equipment and human resources for the purpose of increasing rationality.

For the purposes of this study, actual data for hospital health institutions, i.e. observed general hospitals in the area of eastern Croatia, were used, collected from the websites of each individual general hospital from their financial performance reports.

The aim of the research is to show whether there is a connection between the paid earmarked funds from the state budget and the obligations of general hospitals in eastern Croatia for the purpose of improving the efficiency and sustainability of the hospital health system as well as transparent operations in accordance with today's health and financial challenges.

Earmarked funds for general hospitals in the area of the eastern part of the Republic of Croatia are shown in total amount and share, then income, expenses and differences thereof, which are shown in total amounts per individual hospital and in total amount. The assessment of the connection between the earmarked funds of general hospitals in Eastern Croatia for each year in the period from 2021 to 2023 with the balance of liabilities on January 1 and the balance of liabilities at the end of the reporting period, i.e. on December 31, and with the balance of due and undue liabilities on December 31, as well as with expenditures in the observed period, was given by Spearman's correlation coefficient Rho. All P values are two-sided. The significance level was set at alpha = 0.05.

Key words: general hospitals, eastern Croatia, dedicated funds, obligations, connection

Key message of the paper: The aim of the paper is to show whether there is a connection between the dedicated aid funds and the obligations of the general hospitals of eastern Croatia as well as the results of their operations by analyzing the available data for the purpose of improving the efficiency and sustainability of the hospital health system.